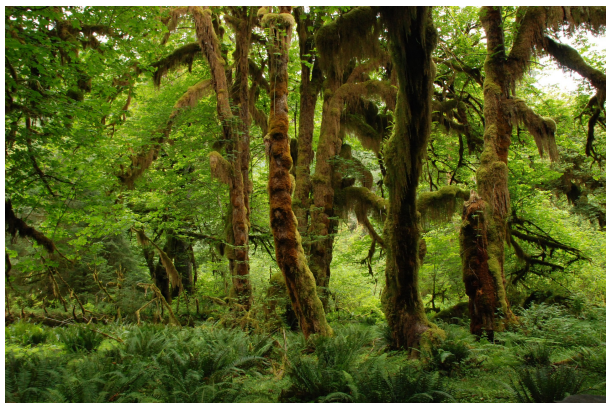

Ochrana lesa – metody a jejich legislativní ukotvení

Věděli jste, že les chráníme nejen mechanickými, chemickými a biologickými způsoby, ale také způsoby biotechnickými, které jsou založeny na kombinaci lapacích zařízení? Např. v boji proti diskutovaným kůrovcům se používají hlavně feromonové lapače.

Víte, která metoda ochrany lesa v současné době dostává přednost? Jakou úlohu v ochraně lesa sehraávají feromony? Jaká opatření vymezují vyhlášky? Odpovědi se dočtete v článku.

Ochrana lesa obecně

Úkolem ochrany lesa je péče o zdravotní stav dřevin. Zahrnuje jak preventivní opatření, tak i kurativní (léčebná), pro která se používá termín **obrana lesa**. Zabývá se těmito metodami:

- chemická,
- mechanická,
- biotechnická,
- biologická.

Chemická ochrana je jednou z nosných oblastí v ochraně lesa. **Přípravek na ochranu rostlin** (POR) se v některých případech používá preventivně a když je škůdce zjištěn, tak kurativně.

Mechanické metody – Používají se při asanaci kůrovcového dříví (odkorňování) nebo při ochraně proti plevelům ve školkách nebo výsadbách (pletí, ožínání, ošlapávání apod.). Ačkoliv je dřívě nahradily chemické metody, v posledních letech jsou opět preferovány.

Biotechnické metody jsou založeny na kombinaci lapacích zařízení (**feromonový lapač**, příp. **lapák**). Součástí feromonových lapačů je feromonový odparník. Využívají se jednak v přímém boji proti kůrovcům, kde se používá konkrétní **agregační feromon** dle odchyťovaného druhu, nebo při monitoringu listožravého hmyzu (některých motýlů) – **pohlavní feromon**. U kůrovců se kombinuje i s chemickými metodami, jestliže se používá **otrávený lapák**.

Biologické metody – biologické přípravky na bázi mikroorganismů (viry, bakterie, houby), nebo makroorganismů – bioagens (**predátor**, **parazitoid**). Všechny tyto přípravky musí být registrovány stejně jako POR. Pro lesnictví bylo registrováno několik přípravků, a to jak proti hmyzím škůdcům (především na listnáčích), tak i proti houbovým chorobám. V současnosti nejsou prakticky žádné povoleny.

Pro vhodnou volbu obranného opatření je důležité určit škodlivého činitele a průběžně jej monitorovat. Preferují se

nechemické metody. Neexistuje-li jiná, stejně účinná a ekonomicky srovnatelná metoda, je možné použít i chemické prostředky (POR). Při tom je nutné zvolit takový přípravek, který bude mít co nejnižší negativní účinky na životní prostředí. K tomu slouží i vhodné načasování zásahu, volba správné aplikační techniky a vhodné technologie.

Ochrana lesa je zakotvena v zákonu č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), v platném znění, konkrétně v § 32. Hlavní zásady jsou rozvedeny ve vyhlášce č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážce, ve znění vyhlášky č. 236/2000 Sb., zásady integrované ochrany rostlin jsou v zákonu č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči (§ 5) a v následné vyhlášce č. 205/2012 Sb., o obecných zásadách integrované ochrany rostlin. Ty z hlediska lesního hospodářství stanovují např. tato opatření:

- střídání plodin – využití stanovištně vhodných dřevin, částečně lze uplatnit v lesních školkách;
- používání vhodných pěstitelských postupů – správná výchova porostů;
- používání odrůd odolných nebo tolerantních ke škodlivým organismům a vhodného osiva a sadby – používání vhodného reprodukčního materiálu v souladu s platnou legislativou, správné zalesňovací postupy, využívání stanovištně vhodných dřevin;
- vyvážené hnojení, vápnění a vodní režim – výjimečně lze využít vápnění, hnojení, biologickou melioraci vhodnými dřevinami nebo přihnojování ve výsadbách; -
- problematická je změna vodního režimu v lesích, i když je to v mnoha lokalitách klíčová oblast zdravotního stavu porostů;
- ochrana a podpora užitečných organismů – podpora predátorů a parazitoidů a využívání technologií a postupů při nakládání s POR, které sníží negativní účinky na ně.